

Er vi på nett?

-Livet i konfirmantfamilien

Et samtaleopplegg med konfirmanter
og deres foreldre/foresatte

Copyright © 2013 Stiftelsen Kirkens Familievern

Formgeving: Torunn Sætrang Morvik
Satt med Bookman Old Style 11/14

Utgitt av Stiftelsen Kirkens Familievern (v/Børge
Bekkestad) i samarbeid med IKO (v/Eigil Morvik)

Innhold

Bakgrunn	4
Del 1 Teori og bakgrunnsstoff	6
“Livet i familien”	7
Den gode samtalen	16
Del 2 Forberedelser	20
Organisering	20
Innbydelse	22
Bruk av case	23
Hvordan lede grupper?	24
Del 3 Gjennomføring	27
Shrek den tredje	28
Felles øvelse	28
Del 4 Case til gruppene	30
Case 1. Gutter, PC-spill og foreldre som snart har gitt opp ...	30
Case 2. Jenter, hester, Facebook og foreldre som ikke vet hva som skjer.	32
Case 3. Penger og økonomi, jobb og ansvar	34
Case 4. Konfirmasjon	35
Case 5. Festing og utetider	36
Case 6. Kjærester	38
Case 7. Flink gutt/ pike med skole, karakterer og plikter hjemme	39
Del 5 Shrek den tredje	41
Shrek den tredje	41

Bakgrunn

Hvert år konfirmeres mer enn 40 000 ungdommer i Den norske kirke. Kirken, og andre som driver med konfirmasjonsopplæring, møter dermed svært mange ungdommer i en viktig, og samtidig sårbar periode i livet.

Ungdomstiden kan være utfordrende og vanskelig, men samtidig morsom og lærerik. De unge skal finne seg selv og sin plass i samfunnet, i venneflokken og ikke minst i familien. Det er ikke alltid like enkelt, verken for ungdommene selv eller deres omgivelser.

Når barna er små er det mange som følger opp familien på ulikt vis (f.eks. helsestasjon, barnehage, skole og kirke). Småbarnsfamiliens strev og utfordringer er vi godt kjent med og den får mye oppmerksomhet. Annerledes er det når barna blir større. Familiens utfordringer er minst like store, men oppfølging utenfra er minimale unntatt der hvor det skjærer seg helt. Hvordan forholder vi oss til hverandre når tenåringen er på vei til å etablere et eget selvbilde og vil forme sin egen retning på livet? Kan foreldre og ungdom holde god kontakt og likevel gi rom for utvikling og vekst? Hvordan ha gode relasjoner i en brytningstid?

Den norske kirke har som en av sine målsettinger for trosopplæringsarbeidet å bidra til at barn og unge mestrer livet og relasjonene til sine medmennesker på en god måte. I dette er familien sentral, og det er naturlig at kirken også er opptatt av hvordan familiene tar vare på hverandre, snakker til hverandre og løser utfordringer og konflikter sammen. Ikke minst i et skapelsesteologisk perspektiv er det viktig å bidra til mennesker klarer å leve i gode relasjoner til hverandre slik vi er skapt til.

Med dette som utgangspunkt, inviterte Stiftelsen Kirkens Familievern til et samarbeid i Hemsedal med helsesøster, skole, menighet og Human-Etisk Forbund. Målet var å lage et samtaleopplegg for konfirmanter og foreldre med fokus på kommunikasjon i familien. IKO – Kirkelig pedagogisk senter ble trukket inn i prosjektet for å bidra til at erfaringene kunne spres til resten av landet.

I dette heftet har vi samlet disse erfaringene for at flere skal våge å gå inn i det spennende landskapet som handler om kommunikasjon mellom konfirmanter og deres foreldre. Dette er et utfordrende tema, ikke bare for de unge og deres foreldre, men også for dem som leder konfirmasjonsforberedelsene rundt omkring i landet. Men det er samtidig et befriende landskap hvor vi kan lære mye av hverandre og om hverandre.

Dette heftet består av fem deler. Først litt teoretisk bakgrunnsstoff (**del I**), hovedsakelig hentet fra Jesper Juuls forfatterskap. Deretter gjør vi teori om til praksis, først med en gjennomgang av hvordan en forbereder en samling for konfirmanter og foreldre (**del II**), så viser vi hvordan samlingen kan gjennomføres (**del III**). Til slutt følger en rekke case til bruk i samlingen (**del IV**) og et vedlegg med en detaljert beskrivelse av hvordan filmen “Shrek den tredje” kan brukes som en myk start på samlingen.

Del 1 Teori og bakgrunnsstoff

Mye er sagt og skrevet om samspillet i familier og hvordan det er å ha tenåringer i huset. Det finnes ikke kun én måte å gjøre dette på. Vi må alle finne vår måte, men noen råd og tips kan være nyttige på veien.

Relasjoner, samspillet mellom mennesker, kan være vanskelig, men samtidig er det dette vi er skapt til: Å være i relasjon til hverandre. Derfor er det meningsfullt, med utgangspunkt i tanken om at Gud har skapt oss til å leve i samfunn med hverandre, å bidra til at mennesker klarer å leve sammen på en god måte. Ikke minst i familierelasjoner og i forholdet mellom barn og voksne er dette viktig.

Som bakgrunn for prosjektet har vi særlig hentet stoff fra den danske forfatteren og familieterapeuten Jesper Juul. Nedenfor presenterer vi materiale fra en av hans bøker: "Livet i familien".

I tillegg til tankene fra Jesper Juul har vi også arbeidet med rammene for den gode samtalen. En forutsetning både for samspillet i familien og det som skjer på samtalekvelden som beskrives i dette heftet, er at vi legger til rette for gode samtaler mellom likeverdige, men samtidig forskjellige samtalepartnere.

Begge disse avsnittene er ment som bakgrunnsstoff for dem som skal gjennomføre samtalekveldene som beskrives senere i heftet.

”Livet i familien”

Familien, som så mye annet i dagens samfunn, er i stadig endring. Tidligere tiders storfamilier og kjernefamilier er i vår tid erstattet av en rekke ulike familieformer. Jesper Juul beskriver dette som ”lappeteppefamilien” med mine, dine og våre barn og hvor barnas nære familie inneholder mange flere personer, både voksne og barn, enn tidligere med ulike bosted og forskjellige tilknytninger til hverandre.

Relasjonen og samtalen mellom barn og foreldre har til alle tider vært en utfordring, men vår tids mangfoldige familierelasjoner bidrar til å gjøre dette enda mer komplisert og utfordrende. Nettopp da er det viktig at vi tenker gjennom hvordan vi vil ha det, hvilket samtaleklima vi ønsker i familien og hvordan familiens ulike medlemmer skal omgås hverandre i respekt for hverandre.

Jesper Juuls utgangspunkt er følgende: *”Hvordan omsetter jeg mine kjærlige følelser i handlinger som også mine nærmeste opplever som kjærlige, uten at jeg setter min personlige integritet i fare?”*

Han kombinerer ønsket vi har om en respektfull og lyttende tilnærming til barna og samtidig tydelighet på egne grenser. Slik sett er han en vi kan støtte oss til i søken etter veiledning til den nye familiedannelsen. Hans svar er ikke entydig og enkelt, men han peker på noen verdier som bør prege våre holdninger til hverandre i en familie. Verdier som besvarer ikke alle spørsmål, *”men de kan tjene som navigasjonspunkter og veivisere i våre stadige forsøk på å finne svaret.”*

Li keverd

Likeverd er ikke det samme som likhet eller det å være jevnbyrdige, men det handler om å ha samme verdi som menneske. Alle som lever i familien må oppleve at de har den samme verdien, er like mye elsket. Men det er de voksne som har makten. Det er udiskutabelt. Poenget er hvordan en bruker denne makten på en god måte.

Hvis makten brukes på en måte som oppleves nedlatende, kritiserende og latterliggjørende, så er det ikke et likeverdig forhold. Dette handler i stor grad om språk. Juul sier det slik: *”En likeverdig samtale er en samtale der begge parter uttrykker seg selv, sine egne tanker, verdier, følelser, drømmer og mål – i stedet for å teoretisere eller snakke til eller om den andre.”*

Videre mener Jesper Juul at vi fjerner likeverdet når vi i familien tar i bruk metoder og pedagogiske programmer. De aller fleste slike metoder har sine røtter i atferdspsykologien og er blottet for gjensidighet. I mange tilfeller får man mer en assosiasjon til dressur enn oppdragelse. På mange måter er det veldig selvopptatt hele tiden å være så opptatt av om man er god nok som forelder eller ikke. Man burde heller bruke fokuset i relasjonen og se at her er man del av noe som ikke kan bestemmes og planlegges: *”En person med en konstruktiv selvopptatthet spør seg: Hvordan kunne jeg ha sagt det jeg hadde på hjertet på en måte som hadde beriket forholdet vårt og gjort meg mer autentisk?”*

Integritet

Familien består av enkeltmennesker som sammen utgjør et fellesskap. Tidligere generasjoner ble opplært til å la fellesskapet dominere: *”Individet måtte ofre sin individualitet av hensyn til gruppens styrke”*. Dette er heldigvis i endring. Vi har nå lært at *”jo sterkere det enkelte menneske er i seg selv, desto sterkere er gruppen.”* Det handler altså om å finne den gode balansen mellom enkeltindividets behov, ønsker og muligheter og fellesskapets interesser og behov. Juul sier det slik: *”Vi lever i et konstant og livslangt spenningsfelt mellom integritet og samarbeid – det vil si våre behov for å bevare oss selv intakte og for å kunne utvikle oss på vår egen måte i vårt eget tempo, og i henhold til vår trang til å samarbeide med, etterligne og tilpasse oss de menneskene som betyr mest for oss.”*

Det er på mange måter vår integritet som definerer for oss selv og andre hvem vi er. Når man krenker et barns integritet krenker man dermed det dypeste i barnets syn på seg selv som person. Jesper Juul sier at familien er den viktigste arenaen for barn og voksnes personlige utvikling. Det er i disse nære relasjonene vi utvikler vår integritet ved å forholde oss til hverandres behov, ønsker og særheter, utvikler vi balansen mellom integritet og samhørighet.

Kjeft og utskjelling krenker barns integritet fordi den kategoriserer, generaliserer og fordømmer. Juul viser til Erik Sigsgaard og hans medarbeidere som avslørte at 80% av barna i danske barnehager opplevde å bli kjeftet på 90% av tiden. Det vi gjør når vi kjefter, er å bruke et språk som får barn til å føle seg dumme og klønete eller dårlige og slemme. Jesper Juul henviser til moderne hjerneforskning som viser at barn som lever under kritikk

er langt mindre i stand til å lære noe nytt enn barn som lever uten kritikk.

Autentisitet

Tidligere var det et mål med barneoppdragelsen at barna skulle lære seg å oppføre seg ordentlig, følge visse koder og nærmest spille et rollespill etter helt bestemte regler og normer. I dag er det autentisitet som gjelder.

Når noe er autentisk er det ekte, genuint og troverdig. Det handler om å uttrykke sine følelser slik de faktisk er. Jesper Juul sier at denne autentisiteten er en forutsetning for tre vesentlige faktorer i samspillet i familien:

For det første er autentisitet knyttet til nære, varme relasjoner. Når vi voksne har et reflektert forhold til egne følelser og kan uttrykke oss tydelig, blir relasjonen ekte, og dermed mer preget av nærhet og varme, enn kjølig avstand.

Autentisitet påvirker også utviklingen av en personlig autoritet og muligheten for å få gjennomslag for egne ideer. Det å få lov til å ta ansvar for seg selv, er grunnlaget for å kunne ta ansvar for andre.

For det tredje påvirker autentisitet familiens evne til å løse konflikter og bearbeide problemer. Når en familie lærer seg å tillate autentiske uttrykk og håndtere disse som nyttig informasjon om hvordan den andre opplever situasjonen, blir man også flinkere til å løse problemer på en god måte.

Det er umulig som foreldre å opptre autentisk dersom man er bundet til å handle etter et program eller en bestemt metode. Vi må lære oss å uttrykke oss autentisk fordi vi er oppdratt til ikke å gjøre det. Her handler det om å utforske sine egne grenser. Lære seg å skille mellom tydelige, personlige grenser og små nykker og særegenheter som

egentlig ikke er så viktige. Autentisitet handler altså om å finne frem til sine egne grenser og ikke å sette grenser for andre.

Ansvar i ghet

Ansvar og ansvarlighet har i generasjoner vært en svært viktig verdi i mange familier. Jesper Juul sier likevel at det har skjedd en utvikling også på dette området, og han skiller mellom sosial ansvarlighet og personlig ansvarlighet. Den sosiale ansvarligheten er kanskje en mer tradisjonell måte å se på ansvarlighet på. Det handler om ansvarlighet overfor andre mennesker, overfor avtaler vi inngår også videre. Dette er viktige ting, men på mange måter oppnår vi mer ved å fokusere mer på den personlige ansvarligheten. Dette handler om vår ansvarlighet i forhold til vår personlige integritet.

Man kan si at vi har to typer handlinger, indre handlinger og ytre handlinger. De indre handlingene representerer hvordan vi ser på oss selv og behandler oss selv. De ytre representerer hvordan vi behandler andre mennesker. Måten man behandler seg selv på, hvilke selvbekreftelser man gir seg selv, får konsekvenser for hvordan man behandler andre. Man er altså ikke egoist dersom man er opptatt av egne følelser og opplevelser i familien. Man vet bare at den personlige ansvarligheten er grunnleggende for den sosiale ansvarligheten.

Ansvarlighet handler om å ta ansvar for seg selv, sine avgjørelser og opplevelser i familien. Ikke minst handler det om å sette grenser: *"Det er rett og slett viktig at barn lærer at det å si nei er en nødvendig del av gode relasjoner, enten de er familiære, vennskaplige, profesjonelle eller sosiale."*

Eller sagt på en annen måte: *”Jeg kan gjerne være hjemme i helgene, men fotballen på onsdager gir jeg ikke opp. Den er for viktig for meg!”* Det er å være ansvarlig og ikke egoistisk.

Fellesskap

Familien er et fellesskap hvor vi er overgitt hverandre. Juul sier det slik: *”Når vi hver for oss og sammen bestemmer oss for å leve sammen som en familie, kreves det mer enn spontan lyst. Det kreves av oss at vi forplikter oss overfor hverandre. Dette innebærer at vi må si oss villige til å ta medansvar også for det som måtte fortone seg som mindre lystbetont.”* Nå kan en med rette hevde at barna ikke har valgt å bli en del av dette fellesskapet, men de tilhører det likevel og må leve innenfor fellesskapets spilleregler.

I fellesskapet er det viktig med gjensidighet og likebalanse både i maktforhold og oppgavefordeling: *"Et fellesskap der noen hele tiden yter og noen andre hele tiden nyter, er ikke et likeverdig fellesskap."* Derfor må oppgaver og ansvar fordeles. Det er ikke nødvendigvis slik at en skal følge matematiske prinsipper for oppgavefordelingen, men det må skje i åpenhet og være tydelig uttalt. Også barna må ta del i familiens samlede oppgaveløsning: *"Det må uten tvil være riktig at barna lærer at fellesskapet ikke er en servicestasjon, men noe som krever at også de bidrar."* Det er i familien barna lærer det meste av det vi kaller sosiale ferdigheter, men da må de også få anledning til å øve.

Voksnes lederskap

Barn trenger voksent lederskap, men det må være basert på de samme verdiene som gjelder for forholdet mellom voksne, sier Jesper Juul.

Det voksne lederskapet handler ikke uten videre om at foreldre er enige om alt. Det tilhører fortiden da barneoppdragelse ble sett på som en kamp mellom barn og foreldre hvor foreldrene måtte holde sammen for å vinne. Foreldre er ikke alltid enige, og det kan barna få vite. Lederskap handler heller ikke nødvendigvis om rettferdighet forstått som likhet. For mange barn er likebehandling testen på om foreldre er rettferdige. Juul går i rette med dette og sier: *"Gå ikke på limpinnen! Likhetstyranniet har ingenting med likeverd, fellesskap og familieliv å gjøre. Foreldrene plikter å behandle barna sine så godt som mulig. Barn er forskjellige og bør derfor behandles forskjellig."*

Lederskap handler om å være der for barna, vise omsorg og gi retning. Juul bruker begrepet sparringpartner fra bokseringen om hvordan foreldre kan være en treningspartner som yter maksimal motstand, men minimal skade. I den sammenheng er det også viktig at foreldrene våger å være ekte (autentisitet): *”Foreldrenes personlige autoritet vokser hver gang foreldrene tør være åpne, sårbare og fleksible.”*

Voksent lederskap handler også om å ta ansvar for relasjonen mellom barn og voksne. Det er den voksne som skal vise vei og ta et hovedansvar for det som skjer i familien. Da kan det være nyttig med en liten sjekkliste når ting skjærer seg og ikke blir akkurat slik en hadde tenkt.

- 1. Har vi hatt en dialog, eller har vi bare skjelt ut hverandre?*
- 2. Har vi anerkjent barnas utgangspunkt og virkelighet, eller har vi bare prøvd å manipulere det?*
- 3. Har vi vært oss vårt ansvar og vår makt bevisst, eller har vi kastet inn håndkledet og overlatt ansvaret til barna?*
- 4. Har jeg uttrykt meg autentisk og personlig, eller har jeg bare snakket?*
- 5. Ble beslutningen fattet på likeverdig grunnlag eller lot jeg meg snakke rundt?*

Jesper Juuls bøker gir ikke hele sannheten om samspillet i familien, men de utfordrer oss til å tenke gjennom vår praksis og de tradisjoner vi er en del av. Samtidig er det

viktig å huske at dette ikke er noe en lærer en gang for alle: *”Samliv og barneoppdragelse er på mange måter et livslangt eksperiment som ingen slipper gjennom uten å dumme seg ut daglig.”*

Den gode samtalen

Et viktig stikkord i arbeidet med familier er “den gode samtalen”. Vi ønsker alle å ha en god kommunikasjon i familien både mellom voksne og mellom voksne og barn. Mange foreldre vil gjerne ha en oppskrift som kan sikre et godt resultat; Hvordan gjøre det riktige? Hva er rett og hva er feil? Det finns måter som både hemmer og fremmer kommunikasjon. Utfordringen er å bli seg dette bevisst og selv stimulere til den gode samtalen. Og da starter det med å lære å lytte!

Hva kjennetegner en som er i lytteposisjon? Det handler først og fremst om fysisk og psykisk tilstedeværelse. Man har øyekontakt og viser interesse med sitt kroppsspråk, har oppmerksomheten mot å ville forstå hva den andre prøver å formidle, søker informasjon. Man sjekker ut om det en har hørt og forstått virkelig er det den andre har ønsket å formidle. Den som lytter, skal gjøre nettopp det og ikke være opptatt av argumenter eller motforestillinger. Still spørsmål for å forstå, ikke for å forsvare. Når skal så den gode samtalen finne sted? Det vil variere. Noen ganger kan det planlegges slik at alle er enige om at nå setter vi oss ned og snakker litt skikkelig sammen. Andre ganger oppstår det bare situasjoner som innbyr til en slik samtale. Rammen kan likevel være:

Tid: Når det passer meg, eller når den unge ønsker å prate? Om du vil ha en god samtale må du ta deg tid

når konfirmanten har tid. Enten det er sent på kvelden eller under nyhetssendingen på TV. Ved å sette av tid signaliserer du at den andre er viktig for deg.

Sted: For noen er det på rommet om kvelden. For andre er det i bilen. En far fortalte om en kjøretur på tvers av landet for å kjøpe moped sammen med sønnen. På den tiden pratet de mer sammen enn de hadde gjort på ett år hjemme. Kanskje det handler om å planlegge en slik biltur? Eller en dag på byen? Eller fisketur? For noen starter det med en melding på mobilen som inviterer til noe hyggelig i fellesskap.

Nysgjerrighet: Barnet ditt er nysgjerrig på deg. Kan du fortelle om deg selv? Fra din egen ungdomstid? Om dine følelser og tanker, drømmer og refleksjoner. Om du inviterer tenåringen inn i din verden, vil tenåringen letter invitere deg tilbake (lederskap, ekthet og likeverd).

Felles puls: Lytter til hverandres puls. Om en mor prater og er i farten, utålmodig med å få en respons, mens jenta, for eksempel, trenger tid for å finne ord og uttrykke dem. Da er felles puls viktig. Tilpasse tempoet. Hvis ikke blir det stopp!

Åpent sinn: Står i motsetning til ”Jeg har rett. Jeg har levd lengst og er klok. Du er ung og må lære av meg.” En holdning av at ”Jeg har noe lære av deg. Du har noe som jeg ikke har.” fremmer lyst til å snakke og formidle fra eget liv. Om jeg får tak i det, blir jeg en klokere og mer ydmyk person. Som en klok mor en gang sa: *”Å ha egne barn handler ikke så mye om å være oppdrager, som det handler om å bli oppdratt ”*

Tilstedeværelse: Noen ganger oppleves det som om samtalepartneren kun er fysisk, men ikke psykisk tilstede. En mobiltelefon blir viktigere. Blikk og hender er opptatt av helt andre ting. Det er viktig å være tilstede med hele seg og ha sin oppmerksomhet vent mot den en snakker sammen med.

Å bli hørt danner utgangspunktet for at barna får opplevelsen: ”Mine foreldre forstår hvordan det er å være meg. Nå ble jeg glad. Nå kan jeg stole mer på dem. Kanskje vil jeg til og med lytte til hva de mener er godt for meg!?” Det er en hemmelighet å oppdage nøklene til den gode samtalen, spesielt når det er med dine egne barn! Slike hemmeligheter oppdages ved å tørre å innrømme at man fortsatt har noe å lære! Den gode samtale kan lede til viktige erkjennelser. Kanskje et steg kan bli nødvendig: Erkjenne at jeg har såret en annen. Be om tilgivelse og gi tilgivelse, være på leting etter hvordan man kan bygge ny tillit der man har mistet den.

Gjennom den gode samtale fremmer vi gode relasjoner og løser konflikter. På veien trenger vi noen merkesteiner:

1. Det er ikke feil å feile! Foreldre har også vært ungdom en gang. Prøving og feiling er en del av veien til modning.

2. Gi kompliment! Gjentatte negativ kritikk river ned. Positive beskrivelser av hverandre bygger opp selvfølelsen!

3. Gi ansvar - ikke mas! Masekopper blir slitne, og den som mases på slutter å høre etter. Ansvar derimot, det forplikter.

4. Bruk god autoritet! En voksen foreldre leder familien med et godt eksempel og våger å ta grep når ting ikke fungerer. Foreldre med ryggen mot veggen, tyr til trusler og makt.

5. Vær deg selv! Når man er troverdig, og tydelig viser sitt hjerte, inviteres den andre til å vise sitt.

Del II Forberedelser

I forkant av kveldssamlingen, er det viktig at en forbereder seg godt. Det handler selvsagt om å lese seg inn i stoffet og være faglig forberedt, men også rent praktisk er det mye som må gjøres og lett å glemme noe. Derfor en liten huskeliste med gode tips:

Organi sering

Hvem inviterer?

- I Hemsedal stod helsesøster, skolen, Den norske kirke og Human Etisk Forbund sammen om den første samlingen. Slik innholdet i kurset er lagt opp, er det en fin anledning for å møtes på tvers og gjøre noe sammen som konfirmanter, men dette kan selvsagt gjøres annerledes. Det viktig er at det kommer klart fram i invitasjonen hvem som står bak, og at språk og form tilpasses det.

Hvilken arena passer?

- Et rom og sted der man både kan sitte i en større gruppe og kunne splitte opp i mindre grupper. Det krever rask mulighet for ommøblering. Vi brukte en skole, fordi gruppen vurderte dette som en fellesarena som inkluderte alle konfirmantene i bygda.
- Gjerne et sted der det er lettvisnt både å være en større gruppe og deles i mindre grupper raskt.
- Et sted hvor man liker å oppholde seg!
- Det må være mulig å vise film på storskjerm, lerret e.l.

Hvilke samarbeidspartnere kan man bruke?

- Familierapeuter kan være naturlig å samarbeide med, og fortrinnsvis noen som har erfaring med å lede grupper.
- Andre yrkesgrupper og fagutdanninger som har relevant utdanning og erfaring, og som kan forespørres i lokalmiljøet: psykologer, helsesøstre, vernepleiere, sosionomer og sykepleiere i ulike stillinger, kateketer, diakoner m.fl.

Gutte- og jentegrupper, eller blandet. Hvilke fordeler/ulempes?

- En del opplever at jenter i ungdomsskolen trekker seg litt tilbake og overlater fellesarenaer til gutter som er mer frimodige og frempå. "Hva tenker andre om meg?" går på bekostning av selv å være tydelig. Da vil noen jenter med gutter i gruppen, reservere seg i forhold til aktiv deltakelse.
- Andre har positiv erfaring med å blande jenter og gutter i samme gruppe. Det hender at den gjensidige læringen er større; noen kan kjenne seg mer igjen i det som blir snakket om, uten at det relateres til kjønnsbetingete forskjeller.

Trygghet i gruppen:

- Mange konfirmanter og foreldre kjenner hverandre fra før. Det bidrar til trygghet i gruppen. Samtidig er situasjonen ny og gruppelederne gjerne fremmede for de andre. Det medfører behov for å skape en mest mulig trygg situasjon der og da.

-
- Grupper større enn 12 er svært utfordrende å lede. Derfor er deling i av gruppen i ulike aktiviteter lurt, og evt. bruke to kvelder om konfirmantgruppen er stor.
 - Lag en timeplan for kvelden der det går frem hva som skal skje til avsatt tid, fordelt med ansvar. Det skaper trygghet både for deltakere og andre involverte. Et eksempel på tidsplan følger i del III.

Innbydel se

Innbydelse bør gjøres personlig. Det er viktig at invitasjonen reflekterer det vi faktisk ønsker å få til og ikke bare det vi vet folk blir tiltrukket av. Det handler om troverdighet.

Det er også lurt å informere om samlingen i god tid, f.eks. på innledende foreldremøte i starten av konfirmasjonstiden eller i informasjonsmateriell som sendes hjem før og under

konfirmasjonstiden. Mange er opptatt om kvelden, og det er viktig å sette av tid i kalenderen så tidlig som mulig.

Påmeldingsfrist, eller kanskje heller avmeldingsfrist, er lurt, ikke minst med tanke på servering og valg av lokaler.

Bruk av case

Det viktigste på samlingen er bruk av case, dvs. konstruerte, men samtidig realistiske situasjonsbilder, som presenteres for deltagerne og som de deretter skal drøfte.

Denne metoden er valgt fordi mange synes det er lettere å snakke om en fiktiv situasjon enn eget liv, samtidig som en veldig snart relaterer situasjonen til egne erfaringer og opplevelser. Dermed blir samtalen ofte personlig uten at det oppleves for nærgående og privat.

Casene som presenteres i del IV er ment som eksempler. Det er viktig at casene oppleves som relevante, og da kan det være lurt å forhøre seg litt med lærer, helsesøster eller konfirmentledere/prester om hva som er sakssvarende problemstillinger i akkurat dette ungdomsmiljøet. Få gjerne informasjon om:

- interesser
- aktiviteter
- grupperinger
- konflikter
- ressurser
- aktuelle episoder i miljøet, som det snakkes om

Ideen bak casene er å skape gjenkjennbare beskrivelser av

tenåringer og situasjoner som kan oppstå i mange hjem. Den må gi opplysninger nok til at personene blir tydelige, samtidig må ikke beskrivelsen bli overtydelig. Det er viktig at deltagerne kan farge Caset med egne erfaringer og opplevelser. Det vil lette den videre samtalen.

Hvordan lede grupper?

Erfaringen viser at ledelse avkvelden er av stor betydning for hvor vellykket samtalen blir. Derfor må en forberede seg godt. Vi anbefaler følgende:

- To ledere i hver gruppe, helst en som har erfaring med gruppeledelse.
- 8-12 deltagere i hver gruppe.
- I forkant er det viktig at den som skal lede gruppen snakker med den andre lederen, som skal sitte med halvdelen som reflekterer. Viktig å fordele oppgave og roller. Å lede gruppen innebærer at man er mer aktivt, se punktene for tips under. Den som har en mer observerende/reflekterende rolle skal være med på å hjelpe frem det som "foreldrene" observerer; de som er satt i en reflekterende posisjon.
- Sette stoler i ring, med passe avstand.

Tips til selve gruppeprosessen:

- Hold oppmerksomhet; med god blikkontakt med hele gruppen
- Bruk «varm stol» spørsmål. Det vil si påstander du har forberedt til caset. Er konfirmanten enig, reiser han seg. Er han uenig, blir han sittende. Slik blir alle

aktivisert. Men det er frivillig å skulle kommentere/ reflektere over sitt eget valg.

- Gi tid til refleksjon; flere gir signal etter hvert, om man gir litt tid
- Hold fremdrift; avsporinger kan fort ende med at den røde tråden forsvinner
- Det er konfirmentene og foreldrenes tanker som skal frem. Men det er lov å stille spørsmål om dine tolkninger av «å reise seg/bli sittende».
- Vær undrende og nysgjerrig. Noen utsagn trenger oppfølging for utdyping. Det er anledningen til å notere seg utsagn som støtter opp under ”den røde tråd” og de fem punktene som vi ønsker å formidle videre til deltagerne
- Validere utsagn: Korte utsagn som ” Det var spennende/fint/osv.” eller ”takkt for et reflektert innspill. Er det noen flere som har tanker om dette? Kanskje andre tanker?”
- Viktig å unngå å kommentere hvert utsagn. Da vil det lettere ta form som samtale, og ikke en utspørring.

Utfordringer:

- Om noen dominerer og prater lenge; ”Jeg skjønner at dette er et tema som engasjerer deg og du har mye på hjertet. Det er flott. Jeg ønsker å gi flere muligheten til å uttrykke tanker og engasjement rundt dette”. Eller en kortere variant: ”Det var interessant. Er det andre som har noe de vil dele?”

-
- Om en konfirmant eller foreldre sier noe som ”høres veldig rart ut” eller uttrykker seg keitete, prøv å tolke utsagn i beste mening gjennom reformulering av viktigste poeng. ”Er det slik..osv...du tenker?”
 - Taushet: Ta det med ro. Taushet kan settes ord på. Det er OK. Taushet innebærer tid til å tenke. Spør evt. deltakerne om du skal lese caset en gang til? Kanskje gå inn i andre spørsmål som kan sirkle deltagerne inn på tema: Er caset og eksemplet gjenkjennelig? Lite gjenkjennelig? Eller spørre ”Hva synes dere om å sitte her nå?” Hvor man kommer inn på selve invitasjonen, og meningen med det de er invitert med på denne kvelden.
 - Et alternativ er å ta runder i sirkelen hvor alle snakker etter tur. Faren er at det kan resultere i at gruppen låser seg til monologer og mangel på samtale.

Del III Gjennomføring

Når selve kvelden er kommet, er det viktig med et godt strukturert program som gir framdrift, men som samtidig er fleksibelt i tilfelle ting oppstår underveis. Erfaringene viser at det er behov for litt oppvarming og felles refleksjon før en går løs på selve casene.

Følgende oppsett kan være lurt:

1. Velkommen med kort presentasjon av program og tankene bak (Det viktigste er at familien etter denne kvelden gir inspirasjon til å sette seg sammen og spørre: Hvordan har du det? Hvordan er det å være i familien vår?)
2. Presenterer filmen Shrek den tredje og viser hele filmsnutten (scene 9).
3. Viser samme scene, men med stopp underveis.
4. Evt. felles øvelser med konfirmant og foreldre (avhengig av stemningen og behovet for oppvarmingsøvelser)
5. Pause
6. Case i grupper, evt. delt med «ventende grupper» i «kommunikasjons-leker» og samtaler forelder-konfirmant om ulike tema (ferie eller konfirmasjonsdagen)
7. Oppsummering og utdeling av folder

Shrek den tredje

Det er viktig med en god, humorfylt og samtidig aktuell innledning på en samling som denne. Konfirmanter er svært fortrolige med film og de fleste av dem bruker mye tid til å se på filmer. Vi har erfart at noen klipp fra filmen "Shrek den tredje" kan fungere svært godt som "oppvarmingsøvelser".

Vi tar utgangspunkt i scene 9 i filmen (etter ca 40 min). Denne starter med at Shrek, Pus, Eselet og prinsen kommer opp fra vannet etter et forlis. Først vises hele scenen, deretter spilles den på nytt i små biter med kommentarer. Det er viktig at den som leder denne delen har spilt gjennom filmen og vet hvor han/hun skal stoppe underveis.

En detaljert beskrivelse av hvordan dialogene i filmen kan brukes, følger i del V.

Felles øvelse

Før pausen anbefaler vi også at en gjennomfører en liten øvelse mellom konfirmant og foreldre. Denne bygger på en idé fra programmet "På løvebakken" og handler om frie assosiasjoner og samspillet mellom ungdommene og deres foreldre.

Først skal foreldre og konfirmanter sette seg parvis for deretter å fritt assosiere på temaet ferie, fra første bokstav i alfabetet og så langt nedover de kommer, annenhver gang, i løpet av 3 minutter.

Eks: far: A-aking..sønn: B-bading..far: C-coca-cola...sønn: D-deilige danmark...osv

Formålet med denne litt morsomme øvelsen er å vise at lek skaper glede og samhold. Gjennom frie assosiasjoner kan en bli inspirert til mer interessante samtaler. For hva ble de nysgjerrige på når den andre assosierte om ferie? En god samtale handler om å ta stafettpinnen videre, plukke opp tråden og gi tilbake for å skape fremdrift. Her ble det kanskje både springende og rart, men dere holdt dere til et tema.

Del VI Case til bruk i gruppene

Casene er som nevnt tidligere en svært viktig del av samlingen. Det er derfor viktig at en velger gode case som passer lokalt og at en tilpasser innholdet til lokale forhold. Beskrivelsene nedenfor er således veiledende og ikke uttømmende. Plasser konfirmantene i en halvsirkel, med foreldrene sittende bak. Ingen øyekontakt mellom foresatte og konfirmanter. Introduser hva som skal skje og hensikten. Påstandene leses og konfirmantene reiser seg om de er enige og sitter om de er uenig (dette kalles «varm stol»). Konfirmantene inviteres til å kommentere/reflektere over påstandene.

De ulike casene setter gjerne i gang en del refleksjoner og tanker hos både deltakere og observatører. Det følger derfor forslag til aktuelle oppfølgingsspørsmål knyttet til de forskjellige casene.

Ofte er det naturlig å avslutte caset eller serien med case med å spørre hvilke tanker og refleksjoner foreldrene gjorde seg underveis i rollespillet. Noen ganger kan det også være interessant å snu det hele på hodet slik at det er foreldrene som deltar og konfirmantene som observerer.

Case 1 Gutter, PC-spill og foreldre som snart har gitt opp..

Einar elsker PC-spill. Han er mye på nettet. Har vært en gang på The Gathering i Vikingskipet. På skolen ser de andre opp til ham og spør om koder og råd i forbindelse med ulike spill. Einar bruker mye av fritiden sin på PC'n og til å være med kamerater i ulike spill. Noen ganger blir

det svært seint på natta før han legger seg. Han synes skolen er kjedelig og er lei av at foreldrene maser. De synes han bruker for mye tid på unødvendige spill og for lite på skole og lekser. De synes spillene virker utrolig voldelige og synes 18-års grense på spill skulle blitt respektert, og at han godt kunne vært mer ute med venner og fysisk aktiv. De har en følelse av snart å gi opp.

Varm stol:

1. Jeg spiller online spill
2. COD er det spillet jeg liker best...WOW er det spillet jeg liker best...(fyll inn; for å vite mer om gruppen av gutter du har foran deg..hvor er de i fht temaet?)
3. Einar er en populær gutt
4. Einar liker å gjøre lekser
5. Einar synes foreldrene maser for mye
6. Einar synes at han lærer mye av å være på online-spill
7. Einar tror at foreldrene hans bryr seg om han og fremtiden hans.
8. Når familien til Einar spiser middag, snakker de lite sammen.
9. Foreldrene synes Einar er usosial
10. Einar skulle ønske foreldrene ville prøve å forstå hva han holdt på med. Da hadde de ikke vært så negative til spillene.
11. Hvis foreldrene og Einar satte seg ned sammen og pratet på en ordentlig måte, kunne de løst mange av problemene og konfliktene de har hjemme.

Case 2 Jenter, hester, Facebook og foreldre som ikke vet hva som skjer.

Line har det greit på skolen. Hun driver med hest mesteparten av fritiden sin, og elsker å være på nettet når hun er hjemme. Hun har kontakt med jenter både på skolen og fra andre steder på Facebook. I det siste har det vært en del baksnakking på skolen. Line har blitt usikker på et par av venninnene sine. Det har endt med en del beskyldninger om at Line har fortalt løgner om Lisbeth. Nå er det mye aktivitet på nettet, og Line legger seg sent. Foreldrene vet ikke hva som foregår, men er opptatt av at Line ikke virker opplagt for tiden. Har trukket seg inn i seg selv. Mor er bekymret for at hun blir mobbet. Far tror at det er noe med gutter å gjøre. Han har sett at Line snakket med noen 18-åringer som kjørte bil og er redd hun har mye kontakt med gutter som er mye eldre enn henne.

Varm stol:

1. Jeg liker hester og ridning
2. Jeg er på facebook
3. Mamma/pappa er på facebook
4. Jeg kjenner noen som har blitt urettferdig behandlet på facebook
5. Foreldrene til Line må følge med på facebook hva som skjer i livet til datteren sin.
6. Line krangler en del med dem hjemme
7. Krangling hjemme kan bety at man egentlig bryr seg om hverandre.
8. Foreldre er veldig opptatt av skole og karakterer
9. Om foreldrene prøver å ordne opp i problemene til

Line blir Line sikkert glad for det.

10. Det kan være vanskelig å prate sammen om vanskelige ting i familien til Line.
11. Ingen foreldre er perfekte. Ikke tenåringer heller.

Momenter til oppfølgingsspørsmål:

- a. Hva tror du de snakker om (krangler mest om) hjemme hos Line. Hvordan foregår det?
- b. Hva tror du Line tenker om foreldrene sine? Om masingen? Om bekymringer? Om skole og fremtid?
- c. Hva tror du foreldrene tenker? Hvorfor?
- d. Om noe skulle vært annerledes hjemme hos Line, hva tenker du det kunne være?
(alt fra at hun må få lov å gjøre som han vil kontra når dette går ut over familielivet og foreldrene tenker på utdanning)
- e. Hvordan skulle du ønske at foreldre og tenåringer prater sammen slik at det er nyttig for alle parter?
- f. Hvis du skulle tenke at Line var blitt 30 år og skulle si noe til seg selv....som konfirmant; Hva kunne hun ha sagt?
- g. Spiser familien middag sammen? Hva snakker de om? Drar de på ferie sammen til sommeren? Hvem bestemmer i så fall hvor? Og hva som skjer?

Case 3 Penger og økonomi, jobb og ansvar

Det nærmer seg konfirmasjon. For mange er dette dagen de ser frem til for å få tilført mye kapital til å realisere noen drømmer og ønsker! Det er ulike forventinger rundt en slik feiring, og det er ulikt hvor store gaver man mottar. Kanskje du har tenkt litt over dette og dette kan være en anledning til å samtale med dine klassevenner først og dine foreldre etterpå?

Varm stol:

1. Det er lov å forvente å få mye penger
2. Foreldre og familie er opptatt av gaver og penger
3. Det er flaut å få mindre penger enn andre i klassen
4. Penger og gaver har fått for mye fokus rundt konfirmasjonstiden
5. Jeg bestemmer selv hva jeg gjør med pengene jeg får
6. Jeg lytter til råd i fra familien min i fht hva jeg gjør med pengene mine

Momenter til oppfølgingsspørsmål:

- a. Hvor mye kan en forvente å få?
- b. Hvordan kan man forholde seg til at man får forskjellig?
- c. Har pengene fått for mye fokus rundt konfirmasjonen?
- d. Hva tenker du å gjøre med det du får i gave?
- e. Hvordan ønsker du å snakke med dine foreldre om dette?

Case 4 Konfirmasjon

Foreldrene til Heidi bor ikke sammen. Nå skal Heidi feire konfirmasjon og planleggingen er i gang. Det er allerede blitt enda dårligere klima mellom foreldrene. De er uenige om hvor festen skal være, hvem og hvor mange som skal inviteres og deling av kostnadene. Nå er det nesten blitt slik at de vil ha hver sin konfirmasjonsfest. De sier at de ønsker at Heidi skal slippe å bli en del av konflikten. "At hun ikke skal la dette ødelegge for festen, for fest skal det bli uansett" Samtidig er Heidis forventninger til en flott konfirmasjonsdag i ferd med å bli borte.

1. Heidi gleder seg til konfirmasjonen
2. Foreldre skal bestemme mest når det gjelder konfirmasjon
3. Konfirmasjonsdagen er en dag der alle skal være venner. Om man ikke liker hverandre i familien, legger man det til side på denne dagen.
4. Voksne glemmer noen ganger hvordan det er å være tenåring

Momenter til oppfølgingsspørsmål:

- a. Hvordan tenker en konfirmant om sin konfirmasjon? Hva tror dere at Heidi tenker?
- b. Hvor mye skal foreldre bestemme rundt en konfirmasjon og hva skal konfirmanten selv bestemme? Kan man bestemme en slik fest sammen? Hvordan, i så fall?

-
- c. Hvordan er det å være Heidi? Foreldre?
 - d. Hva kan Heidi gjøre i en slik situasjon?
 - e. Hva synes dere foreldrene kan gjøre i denne situasjonen? Rollespill en slik samtale!
 - f. Oppsummer med noen ord hva dere vil si til foreldre og konfirmanter som står i denne situasjonen.

Case 5 Om festing og utetider

Jens har fått en del kompiser i klassen over. De er 10. klassinger og det merkes. Det er eldst på skolen og har mange fester. Gjennom en god kamerat har han fått innpass og er blitt invitert med flere ganger. Festene varer gjerne hele natten. Det er mye drikking, musikk, dans og galskap. Jens synes det er spennende. Nå har foreldrene sagt til Jens at de ikke vil at han skal gå på flere fester med 10. klassinger.

1. Jens kan ikke si nei til sine venner når de ber han med på fest
2. Det er bra at foreldre ikke vet hva som skjer på fester
3. Jens lyver til foreldrene sine om hva han gjør og hvor han er
4. Festing er normalt å drive med i helger. Foreldrene til Jens skal ikke bry seg
5. Foreldre bør ikke la barna overnatte borte når det er fest

Momenter til oppfølgingsspørsmål:

- a. Hvordan er det å være invitert til fester med eldre jenter og gutter? Hva er annerledes?
- b. Hvilke forskjeller er det på å være borte på fest til dagen etterpå og komme direkte hjem etter festen?
- c. Hvordan tror du foreldrene tenker om Jens og festingen?
- d. Fortell om samtalen du tror de har hjemme hos Jens.
- e. Hvordan viser foreldrene respekt for Jens samtidig som de holder fast ved overbevisningen sin om at det ikke er bra for Jens å være med 10. klassinger? Hvordan viser Jens at han er til å stole på? At han tar ansvar?
- f. Ville Jens vært mest fornøyd om foreldrene ikke la seg bort i hva han gjorde og hvor han var? Hvorfor, evt. hvorfor ikke?
- g. Gi råd til foreldre som er usikker på hvordan de skal lage regler og samtidig gi frihet til konfirmanter som ønsker å dra på fest.

Case 6 Kjæresten

Hanna har fått seg kjæreste i slutten av 8. klasse. Nå er det langt ut i 9. klasse. Hun har kuttet kontakten med sine venner, sluttet med dans (hun er blant de beste) og bruker all tiden på Jonas. De leier hele tiden på skolen, kliner i friminuttene og hjemme snakker de på Facebook hele kvelden og ettermiddagen. I sommer var de sammen to uker av ferien, på hytta til Hanna. Nå vil Hanna og Jonas bruke helgene sammen og sove over hos hverandre. ”På samme rom selvfølgelig”, sier Hanna til foreldrene sine. Foreldrene synes at det blir litt vel mye og har sagt i fra til Hanna. De er bekymret for skole, venner og interesser.

1. Sex er vanlig blant vennen til Hanna og Jonas
2. Gutter er mer fokusert på sex enn jenter
3. Hvis de ikke har sex, er forholdet snart slutt
4. Det er viktig at man får seksuell erfaring tidlig
5. Hanna er redd for å bli gravid om hun har sex.
6. Foreldrene skal ikke spørre Hanna eller Jonas om de har sex.
7. Hanna og Jonas blir for opptatt av hverandre og glemmer at det er like viktig med venner

Momenter til oppfølgingsspørsmål:

- a. Hvordan er det å være Hanna og Jonas? Foreldre? Venner til Jonas og Hanna?
- b. Hva er bra med å være kjæresten og hva kan være dumt?
- c. Hvordan synes du at familien kunne snakket

sammen om dette?

d. Som venn til Hanna eller Jonas; hva tenker du? Hadde du hatt lyst ti å si noe til dem? Hva da? Hvorfor?

e. Når foreldre ønsker å snakke om tema kjæreste, overnatting, prevensjon. Hva er viktig at de tenker på? Hva må de unngå?

f. Hva ville skjedd om foreldrene prøvde å få det slutt mellom dem?

Case 7 Flink gutt/pike med skole, karakterer og plikter hjemme:

Frida er en plikttoppfyllende jente. Hun har høye mål og drømmer, og vil gjerne lykkes. Slik har hun vært hele tiden, uansett hva hun har vært med i. Nå på ungdomskolen har hun fått gode karakterer i alle fag, bortsett i fra kroppsøving. Hjemme sier hun nesten alltid ja til ting som foreldrene spør henne om å gjøre, enten det er praktisk hjelp på kjøkkenet eller å sitte barnevakt for yngre søsken. Nå kjenner Frida at hun er tom inni seg. Gleden over skolen og alt er ikke helt den samme. Foreldrene har merket at Frida ikke smiler slik som før, men tenker at det er sikkert noe med pubertet å gjøre.

1. Det er mye press på skolen
2. Frida har lite fristeder; det forventes at hun skal prestere noe alle steder hun er med.
3. Frida er redd for å skuffe foreldrene sine
4. Frida er redd for å skuffe seg selv

-
5. Frida er ikke glad lenger men skjuler det for alle
 6. Frida kommer til å falle sammen en dag

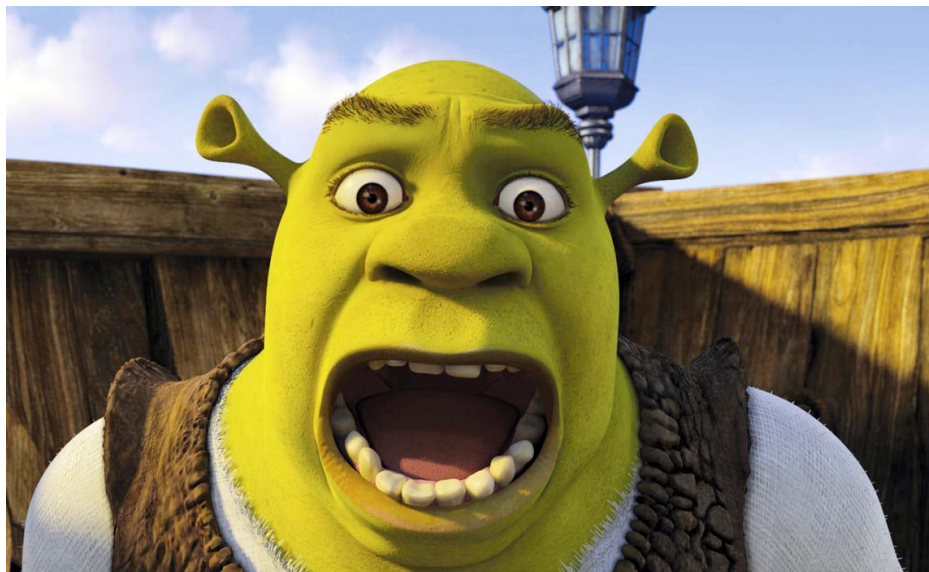
Momenter til oppfølgingsspørsmål:

- a. Man kan kjenne seg igjen i noe av det Frida opplever. Tenker du at det er det mye press rundt skole og karakterer? Er det forskjell hjemme og blant venner?
- b. Hva sier foreldre om hvor viktig skolen er? Hva tanker dere? Hva er viktig i tillegg?
- c. Hva skaper stort karakterpress, evt. press på å være flink i andre sammenhenger? Er det positivt? Negativt? Begge deler?
- d. Hjemme hos Frida snakker de ikke om dette. Hvorfor ikke, tror du?
- e. Hvis de skulle snakket om det. På hvilken måte kunne de gjort det?

Del V Shrek den tredje

Undervisningen starter med at en spør hvor mange som kjenner til filmfiguren Shrek. Ved å stille spørsmål ut til forsamlingen signaliserer vi at denne undervisningsformen har et dialogisk preg. Denne kvelden er foresatte og konfirmanter aktive medspillere. Kunnskapen og svarene på utfordringene er både hos dem og hos oss. Vi er medskaper for resultatet som kvelden skal gi.

Utfordringen til den som underviser, er å stille åpne spørsmål slik at det ikke fremstår som en skoletime. Alle svar og innspill er interessante. Det kan tydeliggjøres blant annet ved å tolke uklare spørsmål/svar slik at det gir mening til sammenhengen, og på ulikt vis verifisere utsagnene som f.eks; ”Ja, slik viser en hvordan man stoler på tenåringene sine...”.

Filmen kan introduseres slik: *Skrek den 3. handler om trollet Shrek som må legge ut på en spennende reise sammen med Eselet og "Pus med støvler" for å finne en arving til den døde kongen. Shrek har et prosjekt; han vil at Arthur skal bli den nye kongen. Jeg tror noen foreldre vil dra kjensel på rollen Shrek har tatt på seg, og noen konfirmanter vil kjenne seg igjen i Arthur.*

Filmsnutten vi tar utgangspunkt i, er scene 9 i filmen som starter med at følget på tre kommer opp av vannet. Punktene er kronologisk plukket fra scenene slik den utspiller seg. Vi klippet først i sin helhet. Deretter vises scene for scene: Bruk tavle og skriv opp hver enkel overskrift etter at scenen er avspilt.

1. Det er ikke feil å feile!

Klipp: Gjengen svømmer våte og forkomne i land, mens vrakrestene ligger i fjæra.

At livet ikke alltid går som planlagt er en del av virkeligheten, enten man er konfirmant eller foreldre. Men det er oftest slike historier verken foreldre eller andre snakker så ofte om.

Her kan man f.eks spørre konfirmantene;

Hender det at deres foresatte/foreldre forteller historier fra de var 15 år, som de lærte noe av?

Hvordan reagerer foreldre når tenåringen har gjort noe galt?

Svar som har blitt gitt; kritiserer, får meg til å føle meg

dum, sint, oppgitt, overbærende, oppmuntrende, osv. Innspill kan bli stående eller kan følges opp med nye spørsmål til refleksjon: eks: *Hva er grunnen til at man ikke tåler kritikk akkurat når foreldrene gjerne vil gi tenåringsen en "lekse"?*

Hvordan ønsker du ikke å bli møtt når du har gjort noe feil?

Hvordan ønsker du å bli møtt om du har gjort feil?

2. Gi kompliment!

Klipp: Samtalen som følger i fjæresteinene, der negative merkelapper klistres på Arthur av Shrek og hans kompanjonger.

I en vanskelig situasjon eller en konflikt er det som er mest nærliggende å gå til angrep. På alle som er skyld i problemene. Men fortvilelse og irritasjon generer stort sett dårlig stemning og en lang runde med "Hvem kan finne flest feil på hverandre".. Angreps taktikk skaper gjerne en motsvarende forsvarstaktikk.

Dialog:

Har noen fått kompliment i dag?

Har noen gitt et kompliment i dag?

Hvordan kan man gi kompliment?

Hvordan reagerer vi forskjellig på kompliment?

Kan det bli for mye kompliment...på feil tid og sted?

Er det forskjell på når det skjer under 4 øyne og når det er ute blant andre?

Det motsatte av kompliment er negative kritikk, eller

negative klistrelapper, som f.eks

”Du klarer aldri å” ...» eller « kverulant og latsabb....det er det du er...»

Slike utsagn har stor kraft og man kan ufrivillig sørge for at de går «i oppfyllelse» fordi en voksen som står deg nær forteller deg hva du skal tro om deg selv og framtida.

En utfordring å ta med hjem; Når vi spiser middag sammen og forteller i fra dagens opplevelser, kan vi gi hverandre positive kompliment!

3.Gi ansvar - ikke mas!

Klipp: Fra når Shrek begynner å forklare Arthur hvorfor og hvordan..til Arthur til slutt sier klart at han ikke vil bli konge og begynner å springe langs stien opp i fra stranda.

Masing er noen ganger uunngåelig. Jeg vet at jeg som foreldre maser noen ganger. Og ungene maser på meg. Slik er livet. På en måte kan en si at det er noe som inngår i jobben som foreldre!

Problemet er at man i en situasjon hvor en maser og en annen blir mast på, også kommuniserer noe mer, uten å være klar over det. Det kan være; ”Jeg er klok-du er dum.” eller ”dette er mitt ansvar og ikke ditt”.

Gi ansvar. Blir det for mye, for vanskelig, osv. ber man om hjelp.

Dialog:

*Hva har konfirmantene ansvar for hjemme;
Håndsopprekning....smøre egen niste..rydde rommet ...
inn/ut av oppvaskmaskin..støvsuge...ved/snømåking...
gjøre lekser????*

Hvordan er det å være den som maser?

Hvordan er det å bli mast på?

Hva er det som gjør at man maser?

Fordeler med masing? Ulemper?

Hvordan kommer man over i fra masing, til noe annet

Så hvordan kommer man vekk i fra dette mønsteret? Innspill fra foreldre og konfirmanter? Underviser tenker at man kan ha en familiesamtale/ familieråd. Et sted alle medlemmer i familien slipper til. Får snakke etter tur. Der alles lyttes til og får en stemme. Man lager felles kjøreregler. Man ansvarliggjør alle i huset; og inviterer til likeverd. Så kan man evaluere hvordan det går, fra « rådsmøte til rådsmøte.»

4. Bruk god autoritet!

Klipp: Shrek som ikke får overbevist Arthur med argumentasjon og mas...og som griper etter kjeppen...og på fleip signaliserer at han godt kunne slått han med den.. og avslutter med kommentaren; "men likevel..."

Det er viktig å reflektere over forskjellen på autoritet og makt, ledelse og demokrati. Hva er trusler som skaper opposisjon og følelse av umyndiggjøring til forskjell

i fra informasjon om nødvendige konsekvenser av konfirmantens egne valg?

Her kan en snakke alvorlig om det å miste besinnelsen, sinne, vold og skammen knyttet til dette.

Dialog:

Dette er et tema som foreldre ofte har ulike meninger, gjerne i med bakgrunn i egne erfaringer og oppvekst. "Vi måtte tåle å få huden full av kjeft og faren min gav meg ris på rumpa om jeg hadde gjort noe galt.."

Hva er utøvelse av den makt som er gitt i kraft av å være foreldre, og hva er maktmisbruk?

Når er autoritet trygghet og beskyttelse, og når er det overføring av usikkerhet og undertrykking?

5. Vær deg selv!

Klipp: Fra når Shrek legger om til ny" ungdommelig" språkdrakt og stil, for å overbevise Arthur...frem til Arthur banker på døren og sier han har blitt angrepet av noen som prøver å forstå han!!!!

Dette er en oppfordring til voksne og tenåringer.

Det er utfordrende og "skulle være seg selv". Hva er nå det å være seg selv? Jeg erfarer jo at jeg oppfører meg forskjellig fra hvem jeg er sammen med? Hva vi prater om? Osv.

Problemet er når jeg ikke er meg selv, så blir jeg ikke trodd på. En forelder som plutselig er opptatt av at sønnen skal

lære å holde orden på rommet og sakene sine, med å innta rollen som ”yrkesoffiser”, blir ikke nødvendigvis trodd på. Spesielt når konfirmanten vet at det flyter over i garasjen og hans eget klesskap.

Mange tenåringer prøver ut forskjellige klesstiler og karakterer i ungdomsalderen. Leter etter egen identitet gjennom å prøve ut andre ”identiteter” gjerne inspirert av artister, skuespillere, idrettshelter eller andre forbilder. Å være seg selv handler da mer om å få rom og forståelse for at det å finne ”seg sjæl” er et prosjekt på godt og vondt.

Når man har levd sammen som familie noen år, tenker man at vi kjenner hverandre godt. Og det gjør vi kanskje, på noen områder. Men sjeldent i alle. Tenker man ulike tidsepoker og temaer i livet, kan det godt vise seg at mye er ubeskrevet. En holdning som ”la oss bli bedre kjent med hverandre!” kan være et godt utgangspunkt for gode samtaler og bedre forståelse for hvorfor vi oppfører oss som vi gjør. Og at alle finner rom for å være seg selv...på slik måte at man tar godt vare på hverandre.

Dialog:

Er dere venn med foreldre på Facebook? Hvorfor-evt. hvorfor ikke?

På hvilken måte ville dere likt og blitt bedre kjent med foreldrene/barna deres?

Stiftelsen Kirkens Familievern